

Középiskolai Matematikai és Fizikai Lapok

Száztizennyolc év a magyar nemzet, a magyar és az egyetemes tudomány szolgálatában igazán méltóvá teszi ezt a különleges lapot arra, hogy büszkén örökségünknek valljuk.

Ez a cím nagybecsülésünk és köszönetünk kifejezése. Amikor a Középiskolai Matematikai és Fizikai Lapokat, közismert, vagy talán inkább becenevén a KöMaL -t köszöntjük, és Magyar Örökség címmel tüntetjük ki, egyszerre sok mindent köszönünk meg, és ismerünk el.

Elismerjük az alapító Arany Dánieltől kezdve máig a szerkesztők, a feladatbeküldők, a lapot előállítók áldozatos munkáját. Azt a különleges vonzalmat a szellemi kihívások, a következetes gondolkodás, a logikus problémamegoldás iránt, amelynek ez a lap a szimbólumává vált a több mint egy évszázad során.

Sokunk számára ez nyilvánvaló, de azért legyünk őszinték, ma talán mégis egy kis magyarázatra szorul, hogy miért tekintünk ilyen különlegesnek egy matematikai problémákat, – az ünnephez nem illő köznapisággal – egy számtanpéldákat közlő lapot? Éppen azért, mert ez a lap sokkal több ennél.

Ez a lap nem gyakorló feladatokat közölt, nem begyakoroltatni akart valamilyen egyébként fontos matematikai vagy fizikai tudást. Sokkal magasabb célt tűzött maga elé: gondolkodni, problémát megoldani tanított és tanít, „*valamint a megoldások közlésével gondolataik világos, szabatos kifejezését segíteni*”, ahogyan a lapot a második világháború után újraindító Soós Paula és Surányi János fogalmazott. Olyan következetes gondolkodásra és érvelésre, ahol a logikai botlások és hiányosságok nem hidalhatók át nyelvi bravúrokkal.

Munkára és szerénységre nevel. Problémái önálló gondolkodásra, az önállóan elért eredmény tiszteletére nevelnek. Itt fel sem merült diákos „puskázás”, vagy ahogy ma mondanánk, a „googlizás”! Itt mindenki annyi eredményt ér el, amire ő maga képes. Az erőpróbának pedig szinte nincs határa, a „túlterheltség” kérdése sem merült fel, s a mai feladatmegoldók is valószínűleg kevesebbet panaszkodnak „túlterheltségre”, mint az időt videojátékkal agyonütő társaik.

Szerénységre is tanított és tanít ez a lap, mert megmutatja képességeink határait. Mindenkiét, mert aligha volt olyan feladatmegoldó a KöMaL történetében, akinek bele ne tört volna a gondolata valamelyik feladatba.

De a KöMaL magyar örökség, mert osztozik sorsunkban is. Valójában háromszor indult útjára, hiszen a huszadik század két világháború meg-megszakította kiadását. Rácz László tanár úr (aki a lapot 1896-tól szerkesztette) világhírű tanítványai közül Wigner Jenő és Neumann János nem szerepel a lap feladatmegoldói között, mert amikor feladatmegoldók lehettek volna, szünetelt a lap kiadása. Ezt azért érdemes megemlíteni, mert egyébként ott szerepel a feladatmegoldók között Riesz Frigyes, Fejér Lipót és Szőkefalvi-Nagy Gyula éppúgy, mint Kármán Tódor és Harsányi János, és a Magyar Tudományos Akadémia Matematikai Tudományok Osztályának legnagyobb része, de a Fizikai és a Kémiai Tudományok Osztályának sok jelenlegi és korábbi tagja is.

De nem csak ők. Mert ha végignézzük a KöMaL eredményes feladatmegoldóinak arcképcsarnokát – köszönet a KöMaL honlap alkotóinak, hogy ezt az archívumot létrehozták – nagyon sok, a magyar szellemi élet kiemelkedő alkotójának ifjúkori arcképével találkozunk.

Azt kívánom, hogy hívja fel ez a cím a közvélemény figyelmét erre az évszázados közös alkotásra, erre a legjobb kollektív magyar tanári hagyományra, erre az igazi, megőrzendő magyar örökségre. A lap szerkesztőinek pedig azt, hogy sok olyan fényképet helyezhessenek el az eljövendő évek feladatmegoldóiról, akik olyan elszánással, olyan tenni akarással, olyan az egyéni és a közös boldogulásért végzett munkával, hittel és hazaszeretettel tekintenek a jövőbe, mint a jelenlegi archívum képein látható fiatalok tették.

Budapest, 2012. március 24

Pálinkás József
fizikus
a Magyar Tudományos Akadémia elnöke